

ΤΟ ΕΡΓΟ «ΕΝΤΑΞΗ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΡΟΜΑ» υλοποιείται από το Κέντρο Διαπολιτισμικής Αγωγής (ΚΕΔΑ) του Τομέα Παιδαγωγικής του τμήματος Φ.Π.Ψ. της Φιλοσοφικής Σχολής του Εθνικού & Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών (ΕΚΠΑ) σε σύμπραξη με το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης (ΑΠΘ) και με το Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας.

Στο πλαίσιο εφαρμογής του Έργου, το Εθνικό & Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών (ΕΚΠΑ) έχει αναλάβει την υλοποίηση του συνόλου των Δράσεων του, στις εξής Περιφέρειες: Αττικής, Ιονίων Νήσων (Ν. Κερκύρας), Ηπείρου (Ν. Άρτας, Ν. Ιωαννίνων, Ν. Πρεβέζης), Κρήτης (Ν. Ηρακλείου, Ν. Χανίων, Ν. Ρεθύμνης), Πελοποννήσου (Ν. Μεσσηνίας), Δυτικής Ελλάδας (Ν. Αχαΐας), Βορείου Αιγαίου (Ν. Χίου, Ν. Λέσβου), Νοτίου Αιγαίου (Ν. Δωδεκανήσου/ Ρόδος), Στερεάς Ελλάδας (Ν. Ευβοίας, Ν. Φθιώτιδας).

Οι δράσεις του Έργου προβλέπουν την ενίσχυση της πρόσβασης και φοίτησης στην προσχολική αγωγή, τις παρεμβάσεις για τη σχολική ένταξη και την υποστήριξη της τακτικής φοίτησης των παιδιών Ρομά στα σχολεία Α/θμιας & Β/θμιας εκπ/σης, τις εκπαιδευτικές δράσεις για την ολοκλήρωση της Α/θμιας εκπ/σης νέων Ρομά που έχουν εγκαταλείψει το σχολείο και αντιστοίχως ενηλίκων Ρομά, την εφαρμογή παρεμβατικών προγραμμάτων πρωτογενούς και δευτερογενούς πρόληψης σχολικής ψυχολογίας, την

ευαισθητοποίηση των στελεχών εκπαίδευσης για την ενίσχυση των διδακτικών δομών του Έργου και υποστηρικτικές δράσεις με διαμεσολαβητές, μέλη της κοινότητας των Ρομά, που αφορούν στη σύνδεση και επικοινωνία ανάμεσα στο σχολείο και το οικογενειακό περιβάλλον του πληθυσμού – στόχου.

Λαμβάνοντας υπόψη τα ιδιαίτερα εκπαιδευτικά, πολιτισμικά και κοινωνικά χαρακτηριστικά των Ρομά, τις στάσεις τους απέναντι στο σχολείο, καθώς και τις συνθήκες διαμονής τους, οδηγούμαστε σε μία σφαιρική αντιμετώπιση του ζητήματος της εκπαίδευσης των παιδιών Ρομά με επίκεντρο πάντα το σχολείο και με παρεμβατικές δράσεις εντός και εκτός της σχολικής μονάδας, στους οικισμούς/καταυλισμούς που διαβιούν οι Ρομά.

Οι άμεσοι στόχοι του Προγράμματος διαμορφώνονται ως εξής: i) αύξηση των εγγραφών των μαθητών Ρομά στην Προσχολική, Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση και μείωση της σχολικής διαρροής, ii) αύξηση του αριθμού των μαθητών Ρομά που μεταβαίνουν από την Πρωτοβάθμια στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, iii) αύξηση του αριθμού των παιδιών Ρομά που ολοκληρώνουν την Υποχρεωτική Εκπαίδευση, iv) ενημέρωση και η ευαισθητοποίηση των Ρομά γονέων, προκειμένου α) να διευκολύνουν και να υποστηρίξουν την εγγραφή και την παραμονή των παιδιών τους στο σχολείο και β) να συμμετέχουν οι ίδιοι στα προγράμματα εγγραμματος και τέλος vi)

βελτίωση των συνθηκών αποδοχής των παιδιών Ρομά από τη διοίκηση της εκπαίδευσης, την τοπική αυτοδιοίκηση και τις τοπικές κοινωνίες.

Προς επίτευξη των αναφερόμενων στόχων έχει αναπτυχθεί ένα ολοκληρωμένο και συστηματικό σχέδιο δράσεων και παρεμβάσεων εντός και εκτός των σχολικών μονάδων, που σχετίζονται αφενός με τη δημιουργία των προϋποθέσεων που ευνοούν και ενισχύουν τις συνθήκες ένταξης και παραμονής των παιδιών Ρομά στο σχολείο και αφετέρου με τη διασφάλιση της αποδοχής των παιδιών από το σύνολο των μελών της εκπαιδευτικής κοινότητας και την εξάλειψη του σχολικού και κοινωνικού αποκλεισμού τους.

Τα μέτρα παρέμβασης του Προγράμματος προσαρμόζονται στις ιδιαίτερες ανάγκες των μαθητών Ρομά και στις συγκεκριμένες συνθήκες του σχολικού και ευρύτερου κοινωνικού περιβάλλοντος και στα μέτρα αυτά συμπεριλαμβάνονται οι ακόλουθες δράσεις.

ΔΡΑΣΗ 1: ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ ΚΑΙ ΦΟΙΤΗΣΗΣ ΣΤΗΝ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗ ΑΓΩΓΗ

Στόχος της Δράσης είναι η διευκόλυνση της πρόσβασης και της συστηματικής φοίτησης νηπίων Ρομά σε νηπιαγωγεία και η ομαλή τους μετάβαση στο δημοτικό σχολείο. Η δράση αφορά στην ενθάρρυνση της πρόσβασης των παιδιών Ρομά που βρίσκονται σε νηπιακή ηλικία. Η δράση αφορά επίσης στον σχεδιασμό δράσεων ενθάρρυνσης των γονέων Ρομά για τη συμμετοχή των παιδιών τους στο νηπιαγωγείο, την εγγραφή των νηπίων καθώς και τη διαχείριση ζητημάτων που σχετίζονται με την εγγραφή αυτών, όπως είναι ο εμβολιασμός των μικρών μαθητών Ρομά. Ταυτόχρονα, δίνεται ιδιαίτερη σημασία στα μαθησιακά αποτελέσματα της αγωγής στο Νηπιαγωγείο με την παροχή ενισχυτικής διδασκαλίας και εμψυχωτικών δραστηριοτήτων, με στόχο τη διαμόρφωση ενός ελκυστικού περιβάλλοντος μάθησης για τα παιδιά Ρομά.

ΔΡΑΣΗ 2: ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗ ΣΧΟΛΙΚΗ ΕΝΤΑΞΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ ΤΗΣ ΤΑΚΤΙΚΗΣ ΦΟΙΤΗΣΗΣ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΣΤΑ ΣΧΟΛΕΙΑ

Στόχος είναι η διευκόλυνση της πρόσβασης, η ενίσχυση της παραμονής και της συστηματικής φοίτησης των παιδιών στο σχολείο με σκοπό την πρόδοσή τους στην υποχρεωτική εκπαίδευση. Η δράση σχετίζεται με τη σύνδεση του οικισμού με το σχολείο και τη διευκόλυνση της πρόσβασης και σταδιακής ένταξης των παιδιών Ρομά των οικισμών/καταυλισμών. Η δράση επικεντρώνεται επίσης, στην άμεση και εύκολη πρόσβαση στο σχολείο μέσω προγραμμάτων ενθάρρυνσης και ευαισθητοποίησης, την παράλληλη γλωσσική και μαθησιακή υποστήριξη των μαθητών Ρομά εντός και εκτός του ωρολόγιου προγράμματος, την υποστήριξη του διδακτικού έργου των σχολικών μονάδων Α/θμιας και Β/θμιας Εκπαίδευσης, την υλοποίηση προγράμματος συνεργατικής διδασκαλίας, την οργάνωση θερινών τμημάτων, την ενίσχυση του παιδαγωγικού αποτελέσματος των συνεργαζόμενων με το Πρόγραμμα σχολικών μονάδων, την καταπολέμηση της σχολικής διαρροής, τη διεύρυνση των σχολικών δραστηριοτήτων εντός της σχολικής μονάδας και στους οικισμούς/καταυλισμούς παρέμβασης τους Προγράμματος, με στόχο τη βελτίωση της επίδοσης όλων των μαθητών.

ΔΡΑΣΗ 3: ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΤΗΣ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΝΕΩΝ ΡΟΜΑ ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ ΕΓΚΑΤΑΛΕΙΨΕΙ ΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΑΙ ΕΝΗΛΙΚΩΝ ΡΟΜΑ

Στόχος είναι η διοργάνωση εκπαιδευτικών δράσεων για την υποστήριξη νέων Ρομά που έχουν εγκαταλείψει πρόωρα το σχολείο καθώς και ενηλίκων Ρομά να ολοκληρώσουν την πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Οι ψυχολόγοι και κοινωνικοί λειτουργοί του Προγράμματος, σε συνεργασία με τους δια-

μεσολαβητές, διερευνούν και εντοπίζουν τις εκπαιδευτικές ανάγκες: α) των ενηλίκων Ρομά που ανήκουν στις περιοχές δράσης του Προγράμματος, β) των γονέων των μαθητών Ρομά που φοιτούν στις δομές του Προγράμματος, καθώς και γ) των ανηλίκων Ρομά ηλικιών 10-17 ετών, που είτε δεν έχουν φοιτήσει καθόλου στο σχολείο, είτε έχουν παρακολουθήσει κάποιες τάξεις του δημοτικού, είτε διέκοψαν κατά τη διάρκεια της φοίτησής τους τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, με σκοπό την προετοιμασία τους για την ένταξή τους στο εκπαιδευτικό σύστημα και την ενθάρρυνση της συμμετοχής τους σε προγράμματα εγγραμματος ή κατάρτισης, με στόχο την απόκτηση απολυτήριου τίτλου Δημοτικού ή/και την υποστήριξή τους για την εγγραφή και φοίτησή τους στα Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας (ΣΔΕ).

ΔΡΑΣΗ 4: ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΠΑΡΕΜΒΑΤΙΚΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ ΠΡΩΤΟΓΕΝΟΥΣ ΚΑΙ ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΟΥΣ ΠΡΟΛΗΨΗΣ ΣΧΟΛΙΚΗΣ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ, ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗΣ ΚΑΙ ΕΥΑΙΣΘΗΤΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΩΝ ΣΤΕΛΕΧΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ-ΥΠΟΣΤΗΡΙΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ ΜΕ ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΤΕΣ

Στόχος είναι η εφαρμογή παρεμβατικών προγραμμάτων σχολικής ψυχολογίας πρωτογενούς πρόληψης σε επίπεδο συστήματος και δευτερογενούς πρόληψης. Ειδικότερα προβλέπεται: α) η συνεργασία ψυχολόγων και σχολείου, ώστε να υποστηριχθούν τα παιδιά Ρομά σε ατομικό και ομαδικό πλαίσιο, β) η συνεργασία ψυχολόγων και εκπαιδευτικών των σχολικών μονάδων, γ) η συνεργασία ψυχολόγων με τους γονείς Ρομά, δ) η συνεργασία ψυχολόγων με τον σύλλογο γονέων και κηδεμόνων των σχολικών μονάδων παρέμβασης και ε) η συνεργασία των ψυχολόγων με τα άτομα που διαβιούν στους οικισμούς/καταυλισμούς. Επίσης, η Δράση προβλέπει την πραγματοποίηση επιμορφώσεων σε συνεργασία με Σχολικούς Συμβούλους και τα Στελέχη Εκπαίδευσης με στόχο τη στήριξη των εκπαιδευτικών, την ενδυνάμωση της σχολικής κοινότητας και τη μετάδοση μηνυμάτων προς την τοπική κοινωνία ως προς την καταπολέμηση των διακρίσεων και των αποκλεισμών. Τέλος, οι υποστηρικτικές δράσεις με διαμεσολαβητές, μέλη της κοινότητας των Ρομά, αφορούν στη σύνδεση και επικοινωνία ανάμεσα στο σχολείο και το οικογενειακό περιβάλλον του πληθυσμού-στόχου, την εξομάλυνση δυσχερειών που πιθανώς προκύπτουν στη μεταξύ τους επαφή, καθώς και τη διαχείριση κρίσεων που προκύπτουν από τα έντονα κοινωνικοοικονομικά προβλήματα που έχουν αντίκτυπο στη σχολική φοίτηση-επίδοση των παιδιών.

Το Πρόγραμμα, παράλληλα, έχει αναλάβει την ενίσχυση των τεσσάρων βασικών δράσεων του, με την πραγματοποίηση επιμέρους παρεμβάσεων σε συνεργασία με Συλλογικούς φορείς, φορείς Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης, Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις, φορείς Δημοσίου και Ιδιωτικού Δικαίου, τοπικές και εθνικές υπηρεσίες κοινωνικής πρόνοιας και υγείας κ.λπ. καθώς και με τους συλλογικούς φορείς των Ρομά. Τέλος, προβλέπεται η προβολή και η διάχυση της υλοποίησης και των αποτελεσμάτων της παρέμβασης προς την ευρύτερη κοινότητα σε τοπικό, εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο, με στόχο αφενός τη στήριξη της παρέμβασης από την ευρύτερη κοινότητα και αφετέρου την εξάλειψη των προκαταλήψεων και διακρίσεων σε βάρος των μαθητών Ρομά, καθώς και την ευαισθητοποίηση του κοινωνικού συνόλου για την αποδοχή της διαφορετικότητας και την εξάλειψη των προκαταλήψεων.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ:
ΕΘΝΙΚΟ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΑΝΑΦΟΡΑΣ ΕΣΠΑ 2014-2020

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ:
ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ, ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ

ΑΞΟΝΕΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ:
6 «Βελτίωση της ποιότητας και αποτελεσματικότητας του εκπαιδευτικού συστήματος»,
8 «Βελτίωση της ποιότητας και αποτελεσματικότητας του εκπαιδευτικού συστήματος - Σύνδεση με την αγορά εργασίας στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας»,
9 «Βελτίωση της ποιότητας και αποτελεσματικότητας του εκπαιδευτικού συστήματος - Σύνδεση με την αγορά εργασίας στην Περιφέρεια Στερεάς Ελλάδας»,

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ:
Το Έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από Εθνικούς Πόρους.

ΤΙΤΛΟΣ ΕΡΓΟΥ:
ΕΝΤΑΞΗ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΡΟΜΑ

ΦΟΡΕΑΣ ΠΑΡΑΚΟΛΟΥΘΗΣΗΣ:
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ:
ΕΘΝΙΚΟΝ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΡΕΥΝΩΝ
ΕΘΝΙΚΟΝ ΚΑΙ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟΝ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ
ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ ΣΧΟΛΗ
ΤΜΗΜΑ ΦΠΣ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥΠΟΛΗ ΖΩΓΡΑΦΟΥ, ΙΛΙΣΙΑ ΤΚ 157 84
ΚΕΝΤΡΟ ΔΙΑΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ
5ος ΟΡΟΦΟΣ, ΚΥΨΕΛΕΣ 505, 506
Τηλ.: 210-7277516, 210-7277886, 210-7277903
Fax: 210-7277440
e-mail: keda@ppp.uoa.gr
www.keda.gr

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ: «ΕΝΤΑΞΗ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΡΟΜΑ» 2016-2018

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ
ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΑΡΘΕΝΗΣ
Επίκουρος Καθηγητής Παιδαγωγικής ΕΚΠΑ

